

Posudek vedoucího diplomové práce

Název práce: *Malá společenství církve jako prostor pro náboženskou edukaci*

Autor práce: Mgr. Jana Šídlová

Obor studia: Teologie

Posudek vypracoval: Mgr. František Štěch, Th.D.

Datum: 28. 4. 2015

Diplomová práce paní Mgr. Jany Šídlové nazvaná „MALÁ SPOLEČENSTVÍ CÍRKVE JAKO PROSTOR PRO NÁBOŽENSKOU EDUKACI“, předložená v rámci studia oboru Teologie na Katedře teologických věd je, kromě úvodu a závěru, rozčleněna přehledně do 4 kapitol. První z nich se zabývá metodologií. Autorka představuje metodu ideálních typů známou ze sociologie (M. Weber), kterou hodlá transponovat do teologie v návaznosti na teologické autority, jako jsou E. Troeltsch a A. Dulles. Druhá kapitola představuje sociologické a psychologické vymezení pojmu společenství, resp. malé společenství. Autorka považuje tento exkurz za důležitý, neboť porozumění tématu v kontextu obou zmíněných společenských věd je důležité pro jeho pečlivé teologické uchopení. Nutno říci, že se autorce tento exkurz, z mého pohledu, vydařil a připravil tak solidní předpolí pro zmíněné teologické zkoumání, které následuje.

Ve třetí kapitole autorka projevuje své teologické nadání, když nejprve popisuje a vlastními slovy komentuje téma společenství v kontextu relevantních církevních dokumentů. V jejich rámci hledá i biblickou oporu pro koncept společenství (communio). Neopomíná ani aktuální encykliku současného papeže Františka „Evangelii Gaudium“. Pro svůj rozbor teologie společenství si pak v kapitole 3.2 zvolila 3 autory, jejichž specifické teologie společenství přivádí do vzájemného dialogu. Jedná se o J. Ratzingera, M. Kehla a A. Dullese. Jejich teorie prezentuje nerozvláčně, hutně a přesně. V kapitole 3.3 pak dodává své vlastní kritické hodnocení předložených konceptů. Společenství je vždy součástí univerzální církve, avšak to co lze říci o univerzální církvi, lze říci i o místních komunitách (s. 30). Autorka v kapitole 3.4 otevírá problematiku malých církevních společenství a jejich vztahu k místní i univerzální církvi, aby pak mohla v kapitole 3.5 na toto téma aplikovat zvolenou metodu ideálních typů.

Autorka definuje celkem tři ideální typy malých společenství v církvi – rodina, farnost a nefarní společenství. Všechny tři pak velice poutavě představuje. U nefarních společenství pak uvádí zvláštní exkurz o tzv. bazálních společenství církve. Zde užívá správnou zkratku „CEB“ pocházející však z portugalštiny (Comunidades Eclesiais de Base) nikoliv z angličtiny, jak se uvádí v pozn. 130 na s. 36. Jedná se však zřejmě jen o zmatení ovlivněné tím, že autorka používala velké množství anglicky psané literatury. V textu na téže straně autorka u prvního použití zkratky uvádí španělskou verzi (comunidad de base), ovšem s překlepem. Tato drobnost však neruší celkově velmi zdařilé pojednání.

Kapitola čtvrtá uvádí dosavadní poznatky stran malých církevních společenství do souvislosti s náboženskou pedagogikou (resp. náboženskou edukací) a zamýšlí se, jaký typ náboženské edukace by mohl být nejvhodnější pro specifickou situaci malých církevních společenství. Postupuje od Groomova konceptu náboženské edukace jako sdílené křesťanské praxe, vůči kterému se kriticky vymezuje (Aniž by však zapomněla vyzvednout nesporné klady této koncepce.) k pojetí náboženské edukace jako

mystagogie. Využívá zejména dílo amerického pastorálního teologa Davida Regana. Právě tento přístup mi přijde na práci paní magistry Jany Šídlové nejobjevnější. Církve zdá se v posledních dekadách pozapomněla na prastarý koncept křesťanské iniciace, který budto úplně opustila, nebo jej redukovala na proces přípravy věřících na svátosti. Přitom mystagogie je celoživotní proces, který právě prvním uvedením do zkušenosti posvátna ve svátostech začíná! Toho všeho si autorka ve své práci všímá, staví na relevantní literatuře, věnuje se stručně dějinám i obsahu pojmu mystagogie a vyslovuje se pro její obnovu či znovuzavedení do praxe církve. Jako příhodný prostor pro to pak vnímá právě malá církevní společenství. V soudobé (jí dostupné) literatuře však nenachází příklady praktického využití mystagogie. To ji ovšem nijak nezaskočí, naopak vyprovokuje ji to k vlastním návrhům (s. 65-68), kterých uvádí celkem 5, a nutno dodat, že ve svých návrzích tvořivě domýšlí prostudovanou literaturu a prokazuje své nadání pro prakticko-teologické myšlení.

V kapitole 4.3 autorka navrhuje kombinaci mystagogického přístupu k náboženské edukaci s přístupem Groomovým (sdílená křesťanská praxe) a volá po jejich využití v Českém prostředí. Poněkud ostře zaznívá její kritický hlas (pramenící však z jejího vlastního katechetického působení): „V našich podmínkách se bohužel zatím nedá mluvit o systematické katechezi v církvi, protože zatím neexistuje ani teoretické propojení mezi katechezí dospělých a dětí, jak o ní mluví Všeobecné direktorium pro katechezi (s. 69).“ Nutno říci, že právě teoretický rámec pro toto propojení autorka ve své práci navrhuje. Kapitulu čtvrtou zakončuje odborná meditace nad otázkou, zda můžeme o malých církevních společenstvích říci, že jsou budoucností církve. Autorka si to myslí, avšak správně uvádí, že vždy je třeba kontextuální pohled na konkrétní situaci a také není možné opominout vztah malých církevních společenství vůči místní a univerzální církvi.

V celkovém hodnocení lze tedy říci, že nesporným kladem celé práce je její zakotvení ve společenských vědách, což dokazuje autorčinu schopnost interdisciplinarity. Dalším jednoznačným pozitivem u tohoto typu kvalifikační práce je hojně užívání cizojazyčných zdrojů. Práce je navíc psána velmi dobrým slohem, čímž se vymyká dnešnímu průměru pozorovaného u tohoto typu prací. Práce má logiku, klade si otázky, představuje teorie, polemizuje s nimi, kriticky je hodnotí, navrhuje vlastní koncepty a řešení a tím dokazuje výborné zvládnutí řemesla teologické práce. Rozsah předloženého textu pak splňuje požadavky kladené na tento stupeň kvalifikační práce. Autorka se opírá o dostatečné množství odborné literatury domácí i zahraniční. Významným pozitivem je snaha propojit teologické teorie s praktickým životem církve. Míra gramatických chyb je však bohužel poněkud větší. K formální stránce práce nemám žádné vážné připomínky. Z uvedených důvodů mám za to, že diplomová práce paní magistry Jany Šídlové **splňuje požadavky kladené na tento stupeň kvalifikační práce a proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou v ý b o r n ě**. Dokonce se domnívám, že práce by stála za publikování v nějaké přepracované a zhuťněné formě, například formou odborného článku. Studentku mohu také jako její školitel vřele doporučit pro doktorské studium, neboť její studijní výsledky a zájem o problematiku slibují značný potenciál. Zejména v oblasti náboženské pedagogiky.

Mgr. František Štěch, Th.D.